

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1917 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t rörande viss ändring i lagen om försäkring mot olycksfall i arbete.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Lindhagen, Stärner*, Lars Olsson*, von Sydow, Permansson, Klefbeck, Fant*, Pettersson i Bjälbo, Persson i Norrköping, Karlsson i Fjäl, Zelahn och Lindley i Söderhamn.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, *Motionen.* nr 111, har herr *Widlund* anfört:

»Till 1916 års riksdag avläts en Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkring mot olycksfall i arbete. Enligt särskilda utskottets utlåtande nr 1 hade sagda lags 7 § punkt b, om utbetalande av livräntor till efterlevande, då olycksfall medfört arbetares död, erhållit följande lydelse, vilken även av kammaren godkänts: »till varje den avlidnes minderåriga barn — — — till dess barnet uppnått femton års ålder — — —». Enligt denna lag skulle således barn, som förlorat sin fader, erhålla understöd intill femton års ålder och därefter vara hänvisat till att sig självt försörja. Huru skall nu detta kunna ske? Det är naturligt, att den inkomst en femtonåring kan förvärva ingalunda är tillräcklig för hans uppehälle, även under vanliga förhållanden, vilket torde framgå tydligt nog bland annat därav, att enligt lagens om allmän pensionsförsäkring 17 § fader är ansvarig för pensionsavgiftens erläggande för barn under aderton år. Det ögonskenliga motivet för denna bestämmelse torde vara, att den minderåriga ej kan anses vederhäftig för sin pensionsavgift före aderton år, uppenbarligen på grund av hans otillräckliga och osäkra inkomst. Vid jämförelse

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 9 saml. 10 häft. (Nr 11.)

mellan sådan mindreårig, som åtnjuter hemmets vård och faderns ekonomiska stöd, men trots detta ej anses själv kunna svara för sin pensionsavgift, och den, som före femton år förlorar sin fader och efter uppnådd femtonårsålder uteslutande är hänvisad till sig själv för sitt uppehälle, torde man ej ett ögonblick sväva i ovisshet, om vem som är bäst rustad att göra sin insats i samhället. Redan här föreligger en stor ojämnhet.

Ännu bjärtare framstår detta förhållande vid jämförelse mellan den faderlösa minderåringen, som vid femton års ålder är hänvisad helt till sig själv, och barn till sådana föräldrar, som på grund av sitt arbete funnit delägareskap i särskilda understöds-, pensions-, änke- och pupillkassor. Vid behandlingen av olycksfallsförsäkringslagen i andra kammaren den 3 juni 1916 anförde herr Lindqvist i Kosta några exempel på detta.

Änke- och pupillkassan för folkskollärarekåren t. ex. hade före 1901 haft gränsen vid sexton år, men funnit den för låg och höjt den till aderton. I civilstatens änke- och pupillkassa är gränsen för son 21 år, för dotter 25, samt i flere olika verk och inrättningar, såväl statens som Stockholms stads, 21 år.

Gent emot dessa bestämmelser förefaller gränsens sättande till 15 år för arbetarnas barn en allt för snäv behandling av dessa, och man kan ej värja sig för känslan av klasslagstiftning vid en närmare granskning av förhållandet. Herr Lindqvist påvisade även vid förutnämnda tillfälle, huru upphörandet av understödsutbetalning lade hinder i vägen för strävandena att genom fortsättnings- och specialskolor vidga barnens kunskaper och bereda dem ökade möjligheter till såväl utsträckt teoretisk yrkesutbildning som högre allmänbildning, och sålunda komme i uppenbar motsats till de bildningssträvanden, som överallt göra sig gällande, och som riksdagen på bästa sätt söker uppmuntra, vilket även underströks av herr Branting.

Ytterligare en sak torde i sammanhang härmed böra beröras. Sedan en rätt lång tid tillbaka hava s. k. skollovskolonier arbetat i Sveriges större städer, för att genom beredande av tillfälle till landsvistelse under sommarferierna för fattiga och klena barn stärka dessa i fysiskt hänseende och samtidigt på lämpligt sätt bibringa dem några begrepp om de första och enklaste hygieniska fordringarna. Nyttan av detta koloniarbete har visat sig vara så betydande, att dess värde ej kan till fullo uppskattas, därom äro både läkare, lärare och föräldrar fullkomligt ense. Jag har i en motion till denna riksdag framfört vissa önskemål beträffande sagda koloniverksamhet. Om man tänker sig, att ett barn, som fått tillfälle att njuta vila och vinna krafter under sina ferier, efter skoltidens slut ej längre kan beredas sådant tillfälle, är det av vikt att vad som uppbygts genom koloniverksamheten får stadgas och fullt och helt tillgodogöras fysiken, innan de ansträngningar,

som följa självförsörjandet hinna ingripa uti och inverka på utvecklingen. Skulle genom ett inträffande dödsfall den minderårige redan vid femtonårs-åldern bliva uteslutande hänvisad till sig själv för sitt uppehälle, är det tydligt, att vad som uppbyggt genom en god och välsignelsebringande verksamhet hastigt, och ofta nog fullständigt, nedbrytes genom de krav, som självförsörjandet ställer på den faderlöse. Grunden till en förtidig ohälsa, nedsatt arbets- och förvärvsförmåga och predestination för sjukdomar, som göra individen till en börda för samhället i stället för en värdefull kraft inom detsamma, lägges på detta sätt, och samhällets ingripande kan komma att påkallas långt tidigare, än om ett stöd funnits, som möjliggjort för den uppväxande att hinna erhålla mera stadga och kraft, innan kampen för uppehållet helt lagt beslag på allt, som kunnat bliva av nytta för individens kommande verksamhet. Det torde vara obestriddt, att ju mera det uppväxande släkters villkor kunna förbättras, desto större valuta erhåller samhället av dess verksamhet, och desto mindre påkallas samhällets understöd och hjälp vid inträffande oförmögenhet till arbete.

På grund av vad jag härovan anført får jag härmed anhålla, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i lag om försäkring för olycksfall i arbete, att åldersgränsen för utbetalande av understöd till sådana barn, som enligt gällande lag äro berättigade till dylikt understöd, framflyttas från femton till aderton år.»

Då Kungl. Maj:t genom proposition till 1916 års riksdag framlade förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete, innefattade 7 § i förslaget sådan bestämmelse, att om olycksfall medfört arbetares död skulle till varje den avlidnes minderåriga barn utgå en livränta från dödsfallet till dess barnet uppnått 15 års ålder. Uti en i anledning av propositionen väckt motion hemställde herrar Eriksson i Grängesberg m. fl., att denna högsta livränteålder för barn måtte höjas till 18 år. I anledning av denna motion samt en annan, i vilken yrkats höjning av vissa föreslagna ersättningsbelopp, anförde det särskilda utskott, som hade saken till behandling, följande:

»I allmänhet har utskottet ej funnit skäl att frågå de ersättningsbelopp, som Kungl. Maj:t och därförut kommittén föreslagit, utan synas desamma på det hela taget vara väl avvägda. Även om de ändringar i beloppen och den höjning av åldersgränsen, som av motionärerna påyrkas, i och för sig vore önskvärd, skulle desamma dock komma att medföra en så väsentlig ökning av försäkringspremierna, att utskottet för sin del anser sig böra avstyrka bifall därtill.»

Utskottets hemställan härutinnan bifölls av båda kamrarna.]

*Utskottets
yttrande.*

Då herr Widlunds förevarande motion har samma innebörd som den nyssberörda vid senaste riksdagen väckta motionen, samt det skäl, som av särskilda utskottet anförts för avslag å den senare, enligt lagutskottets mening fortfarande äger giltighet, får utskottet hemställa,

att herr Widlunds förevarande motion icke må för-
anleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 mars 1917.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservationer:

a) av herr *Lindhagen*, som anført:

Motionären har enligt min förvissning framlagt övertygande skäl, att det huld och värn, som lagen ansett böra lämnas i arbetet förolyckad arbetares barn, ej rimligen må upphöra vid 15-årsåldern, utan bör följa dem till åtminstone 18 år. Även vid lagens antagande delades denna uppfattning av många medlemmar av riksdagen.

Frågan är då vilka skäl kunna anses tala emot att nu fullfölja en så behjärtansvärd angelägenhet och därigenom bana väg för dess slutliga tillgodoseende.

Att frågan så nyligen avgjorts av riksdagen kan icke vara någon hållbar grund. Även om dylika stora frågors första genombrott anses kunna möjliggöras genom en kompromiss, inträder omedelbart därefter möjligheter och förpliktelser att börja ett arbete för förbättringar.

Icke heller kan åberopas, att frågan ej brådskar. Tvärtom, för varje år som går undandragas barn mellan 15 och 18 år, som borde tillgodoses, vederbörligt skydd.

Vid sidan av dessa sannolikt underförstådda skäl, åberopar utskottet även ett uttryckligt motiv för sitt avstyrkande. Höjning av åldersgränsen

skulle nämligen, såsom särskilda utskottet år 1916 anförde, »medföra en sådan väsentlig ökning av försäkringspremierna, att utskottet för sin del anser sig böra avstyrka bifall därtill.» Detta motiv vore riktigt, om det klart och obestriddigt ådagalagts, att erforderliga penningar för ändamålet ej alls stå att uppdriva eller endast kunna anskaffas på bekostnad av andra ännu mer omistliga ändamål. En sådan utredning föreligger icke i någon mån. I motionärens förslag inbegripes självfallet även begäran om en undersökning av de erforderliga kostnaderna och varifrån penningarna skola tagas. Den lätthet, med vilken de äskade ofantliga kostnaderna för militära ändamål beviljas, bör ingiva förhoppningar om att även jämförelsevis anspråklösa belopp för de oundgängliga civila behoven skola kunna stå till buds. I varje fall är det angeläget att, i den mån konkurrens härvid föreligger, de civila kraven ej hålla sig borta, utan även de bringas i statsmakternas ständiga åtanke.

Det hemställes alltså,

att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida och på vad sätt lagen om försäkring för olycksfall i arbete må kunna ändras i syfte att åldersgränsen för barn, som enligt lagen äro berättigade till årligt understöd, höjes från 15 till 18 år.

b) av herrar *Klefbeck*, *Persson* i Norrköping och *Lindley* i Söderhamn, som ansett, att sista stycket i utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Ehuru utskottet anser den av motionären påyrkade förändringen i lagen om försäkring mot olycksfall i arbete önskvärd, får dock utskottet, med hänsyn till att de skäl, som av särskilda utskottet förra året anfördes för avslag å liknande yrkanden, fortfarande kunna anses äga giltighet, hemställa,

att herr Widlunds förevarande motion icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.»
